

THE SECOND EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO TIMOTHY

¹ Bik'ehgo'ihí'nań bik'ehgo shíí Paul, Christ Jesus binal'a'á nshlíni, Christ Jesus biyi' ihí'naahíí nohwá ngon'aání bik'ehgo, ² Timothy, shiye' dázhó shíł nzhóni, bich'í' k'e'eshchii: Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa, Christ Jesus nohweBik'ehń biłgo biłgoch'oba'íí, ła'íí bits'á'dí' aatét'íí ła'íí ilch'í'gont'ééhíí bee nich'í' goz'aą le'. ³ Nht'éégo ánasht'íłgo bígonsigo, daashitaa n'íí ádaadzaa n'íí k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bá na'isiid; án ba'ihénsigo shi'okąhíí bee nínádishńíłgo, t'é'gee hik'e jügee dá'oshkąh nt'éé; ⁴ Nináá tú n'íí bínashńiihgee k'azhá nániistséh, dázhó naa shíł gozhóó doleehíí bighą; ⁵ Dantsé niwóyé, Lois, áídí' nimaa, Eunice, da'anii bi'odłá'íí bínádishńíł, hik'e ni áldó' odłą' da'ágát'éhi niyi' begoz'aągo bígonsi go'íí. ⁶ Ái bighą díí bínánńíh hásh't'íí, níká' ndinshńiidá' niyi' golíí doleelgo Bik'ehgo'ihí'nań naa yiné' n'íí kọ' nádnłtaadgo diltki'híí k'ehgo dáhi'naa nt'éégo áńłsi. ⁷ Bik'ehgo'ihí'nań nohwiini' háhgo natsekees doo nohwaidin'aą da; áídá' natsekees nalwodíí, koł'ijóóníí, ła'íí ídaagondzáání nohwaidin'aą. ⁸ Áik'ehgo nohweBik'ehń baa nagolńi'go doo bik'e ídaayándzi da, shíí án bighą ha'ásítííníí áldó' shaa nagolńi'go doo bik'e ídaayándzi da: áídá' ni áldó', Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí bee, yati' baa gozhónihíí bighą nyee'i niniigonł't'éé le'; ⁹ Áń hasdánohwihezńil,

la'íi godiyihgo bá na'idziidgo hanohwiheznil, nkt'éégo ánádaahiit'íhíí doo bigha da, áidá' dabíí bighanigolíhíí la'íi bilgoch'oba'híí bigha, áí Christ Jesus bee nohwaidin'aa lèk'e, ni'godzáń doo hwahá begodigháh dadá'; ¹⁰ Áí k'adíí ch'í'nah silíí, Jesus Christ Hasdánohwiheznilíí hit'íí silííhíí bee; án da'itsaahíí nohwá yó'oyiné', la'íi ihi'naahíí la'íi doo da'itsaah dahíí yati' baa gozhóni bee got'íízhí' nyiné': ¹¹ Áí yati' baa gozhónihíí baa yánáshtihgo, la'íi doo Jews daanlíí dahíí bich'í' yides'a'íí la'íi bil ch'ígó'aahíí nshlíígo háshi'doltíí. ¹² Áí bigha goyéé'go shich'í' nagowaa, ndi doo ídaayánsdzí da, hadín hosisdlaáadí bígonsíhíí bigha, la'íi nt'é bee ba'oshkííhíí Jesus nadáhíí bijíízhí' shá yínádéz'íígo yínel'áago bígonsí. ¹³ Yati' baa gozhóni shits'á'dí' idesíníts'aa'íí ágádishníí n'íí k'ehgo hónṭá', Christ Jesus bil da'á'á nííígo odlá' hik'e il'ijóóníí bee hináá'go. ¹⁴ Nkt'éégo ágot'eehíí naa hi'né' n'íí, Holy Spirit nohwiyi' golííníí bee nkt'éégo biná'dín'íí. ¹⁵ Asia golzeedí' daagolííníí dawa shits'á'zhí' ádaasdzaa bígonksí, Phygéllus la'íi Hermógenes aldó' itah. ¹⁶ NohweBik'ehń Onesíphorus bichagháshé bilgo yaa ch'oba' le'; án da'ilháné shil gozhó'ogo ánáshí'íí, besh hishbizhíí bee daashidest'ó'ó ndi doo yik'e ídaayánsdzí da: ¹⁷ Áidá' Romeyú naghaadá' dázho shikáhantaago shaa nyáá. ¹⁸ Áík'ehgo nohweBik'ehń nadáhíí bijíí baa ch'oba' doleek; án Éphesus golzeeyú doo alch'idé shá áyíílaa n'íí nkt'éégo bígonksí.

2

¹ Áík'ehgo shiye' níííhíí, niyi'siziiníí nanlwod

le', Christ Jesus biłgoch'oba'íi nainé'íi bee.
 2 Nnee láągo bińááł iłch'ígoni'ááníi, ni áldó' nnee bada'ónłihíi bił ch'ígon'áahgo, bíi áldó' nnee la'ihíi yił ch'ídaago'aah le'. 3 Jesus Christ bisilááda nł'éełhíi nłjigo łahdí' nyé'i niniigonł't'ée le'. 4 Hadín nagonłkaadíi, silááda ábílaahíi yił goyiłshóq doleełgo hat'íłhíi bighą doo silááda zhińéego ágot'ee dahíi doo nanábinł't'ogi at'ée da. 5 Hadín nadaagolzéégee itah nłjigo, begoz'aaníi bikísk'ehyú at'éeýúgo zhą gonłmeego ch'ah hobjłhíi baa dot'aal. 6 K'e'dileehíi nyeego na'iziidíi, dantsé inot'jłhíi bíyéé doleełgo goz'aą. 7 Ádishniihíi baa natsínkees; áik'ehgo nohweBik'ehń dawa nił ígóziigo ánilé'. 8 Jesus Christ bínánłniih, án David bits'ą'dí'go nłni daztsądí' naadiidzaa, yati' baa gozhóni baa nagoshni'híi k'ehgo: 9 Ái yati' baa gozhóni bighą shiniigonł't'éego bésh hishbizhi bee da'shidehestł'q ndi, ncho'go at'ínih k'ehgo; ndihíi Bik'ehgo'ihí'nań biyati'íi doo łestł'óq da. 10 Nnee Bik'ehgo'ihí'nań yitahaslaahíi áldó' Christ Jesus binkááyú hasdáyidoniiłgo bits'ą'idindláadíi bíyéé doleełhíi bighą dawa bee shich'j' ágot'ee ndi bich'j' dahnshdq. 11 Díi ágolzeehíi da'anii ágolzéhi: Jesus bił nane'na' lęk'eyúgo bił nádaahii'naa doo áldó': 12 Nohwiniigonł't'ée lęk'eyúgo bił nadaant'á doleeł: áidá' doo bídaagonłzi da daabił'niiyúgo, bíi áldó' doo nohwígonsj da nohwiłnii doleeł. 13 Néé doo da'ohiidłą da lęk'e ndi, bíhíi t'ah da'ágát'éego da'áníyú at'ée: áńíhíi doo łahgo at'éego nádleeł da. 14 Ánidishniihíi nnee bił nanádaagoln'i, áidí' nohweBik'ehń binadzahgee nłdzilgo gádaabiłnii, Yati' da'íliné doo bighą łahada'doht'áh da le', ái

doo nł'téé holeeh at'éé da, ndihíí ódaayésts'aaníí daabılchqohíí zhá hileeh. ¹⁵ Nł'téégo baa nannáh, Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee nł'téégo ánt'éé doleelhíí bighą, na'iziidíí doo ídaayándzı bik'eh dahíí nł'ıı le', yati' da'anıihíí dábik'ehyú bee ilch'ıgon'áah le'. ¹⁶ Yati' Bik'ehgo'ihí'nań doo bik'eh dahíí ła'ıı da'ılínégo nagoch'ijaahíí doo óyénłts'aą da: áı dayúweh doo daach'idnłsı dago ádaakoliıł. ¹⁷ Áı biyati'ıı lóód kots'ı yiyąahíí k'ehgo at'éé: Hymenéus ła'ıı Philétus daaholzéhi, áı ágádaat'ee itah; ¹⁸ Áı da'anıi ágot'eehíí yıl ndaahıłsiih, naneznadı' naach'idiikáhíí ilk'idá' bech'ıgonyáá daanıigo; áık'ehgo łąni bi'odłą' yıl nadaagodesgeed. ¹⁹ Bik'ehgo'ihí'nań baa ilch'ıgót'aahíí nłdzilgo begoz'aą, kıl bit'áah iz'aaníí nłdzilgo sı'aąhíí k'ehgo, díı k'ehgo nkó biká' dahgoz'aą, NohweBik'ehń hadíı bıyééhıı yıgólłsı, ła'ıı, Hadıń Christ bizhi' yozhíihıı doo bik'ehyú ágot'ee dahíı yits'ą'zhı' at'éé le'. ²⁰ Nńee hałdzilıı bigową yuńe' doo ts'aa óodo ła'ıı bésh łągai bee ádaaszaahıı zhá sıńil da, tsı ła'ıı leezh bee ádaaszaahıı ałdó' sıńil; ła' nł'téégo bighanigolııgo ádaaszaa, ła'ihıı da'ádzaahıı bighą ádaaszaa. ²¹ Dahadıń áı nchq'go ágot'eehıı yits'ą'zhı' at'éégo dilkqohgo ádilzıyúgo, ts'aa nł'téégo bighanigolınihıı k'ehgo ábi'dolńııł, Bik'ehgo'ihí'nań bá hadelzaago, áık'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bıł nł'téégo yıl na'iziid doleel, nł'téégo na'idziidıı dawa bighą ilch'ı'hilzaa. ²² Nchq'go ágot'eehıı áńıı nakaiyehıı hádaat'ını bits'ą'zhı'go áńńéh: áıdá' dábik'ehyú ágot'eehıı, odłą', koł'ıjóónıı, ła'ıı ilch'ı'gont'ééhıı be'ánt'éé, bıjıı biyi' daagozhóónıı nohweBik'ehń yich'ı'

ádaan̄iihíí bíł hikáh. ²³ Doo goyáá dago, doo nt'é yígósi dago na'ídílkidíí doo bíł laha'dnt'áh da, ágádaat'eehíí ilch'i' hadaashkeego ádaabiléngo bígonłsí. ²⁴ NohweBik'ehń yána'iziidíí doo hashkeego goz'aa da; ádá' nnee dawa yich'i' nzhooníí, la'íí nłt'éégo ilch'ígó'aahíí, la'íí bini' k'eh nlii le': ²⁵ Bits'á'zhi' ádaat'eehíí yich'i' nzhqogo yił ch'ígó'aah le'; Bik'ehgo'ihinań, nchq'go ágot'ee n'íí yits'á'zhi' ádaabile' ndi at'éé shi, ák'ehgo da'anii ágot'eehíí yídaagołsí ndi at'éé; ²⁶ Ák'ehgo yídaagodołsił, ch'iidn nant'an ánííyú ánádaat'iiłhíí bigha isnáh ádaabisdlaadá' daabishjizh n'íí yiyi'dí hadokah doleeł shi aldo'.

3

¹ Díí aldo' bígonłsí le', nnágodáhyú négodzidíí begodigháh doleeł. ² Nnee dabízhá ídił daanjóq doleeł, bestso ídáhádaat'ii doo, ída'odliigo ídaayádaakti' doo, ídaadilkqaah doo, nchq'go aayádaakti' doo, bizhchiiníí doo daidits'ag da doo, doo ihédaanzi da doo, doo bíł daagodiyih da doo, ³ Doo k'ídaanzi da doo, ádaan̄iihíí doo ádaane' da doo, daazhógo aadahdaago'aa doo, nchq'íí yisna' daanlii doo, bédaagodzid doo, nnee nzhqogo ádaat'eehíí bíł daanchq' doo, ⁴ Nada'ich'aahíí daanlii doo, dabízhá daabik'eh doo, itisgo na'ídi'nil doo, Bik'ehgo'ihinań bíł daanzhqq le'at'éhi gonedliiníí zhá itisgo bíł daanzhqq doo; ⁵ Dábiká'yú zhá ínashood daanliigo Bik'ehgo'ihinań binawod doo biká'zhi' daahit'ii da: nnee ágádaat'eehíí bits'á'zhi' ánt'ee. ⁶ Áí bitahyú nnee la' nadaach'áhi daanliigo gotahyú

nadaakaigo isdzané doo daagoyáá dahíí, nchọ'íí ląágo ye'ádaat'éhi, isnáhgo ádaile'go ádaanihíí da'anii daanzigo ádaile', áí dabíí iltah at'éégo nchọ'go natsekeesí ch'a'odaabihinií, ⁷ Dábik'ehn ídaago'aah, ndihíí da'anii ágot'eehíí ch'éh yídaago'aah. ⁸ Jánnes lá'íí Jámbrés daaholzéhi Moses yich'í' nadaagonkaad ádaat'ee n'íí k'ehgo, áí nneehíí da'anii ágot'eehíí yich'í' nadaagonkaad, áí biini' daanchọ'go odlą' yits'á'zhí' ádaat'ee. ⁹ Áídá' doo ląágo ladaayile' da: Jánnes lá'íí Jámbrés doo goyáá dahíí nnee dawa bich'í' ch'í'nah ádaaszaa n'íí k'ehgo, áí nnee doo daagoyáá dahíí ąldó' dawa bich'í' ch'í'nah ádaadolnií. ¹⁰ Áídá' shíí shígosínłsłjłd, łłch'łgonsh'aahíí, she'at'e', bighą hinshąaahíí, she'odłą', nzaadyú bągohish'aahíí, shłł ijóóníí, shíni' k'eh ánłsiníí, błgonłsł, ¹¹ Shini'goch'idile' n'íí, lá'íí góyéé'go shich'í' nagowaa n'íí, Antioch lá'íí Icónium lá'íí Lýstra daagolzeeyú shich'í' ágodzaa n'íí; shini'daagoch'idile' n'íí bitis síłłhíí dawa błgonłsł: áí dawa biyi'dí' nohweBik'ehn ch'łshinkłłł. ¹² Da'aniiigo gádishłłi, nnee dawa Bik'ehgo'ihí'nań bikísk'ehyú, Christ Jesus binkááyú daahłnaa hádaat'iinií bini'daagoch'idile' doleeł. ¹³ Áídá' nnee daanchọ'íí lá'íí k'izéda'dilteehíí dayúwehégo ádaanił, nadaach'aago lá'íí dabíí ąldó' bich'í' nadaadi'ch'aa. ¹⁴ Áídá' nihíí, błgon'ąą n'íí lá'íí nłdzilgo osłndłąąđłđł dayúweh be'ánt'éé, hadłń bits'ą'dí' błgon'łaaníí błnálnłłhgo; ¹⁵ Łá'íí Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiinií godilzini hosłndłąąđgo hągot'éégo Christ Jesus binkááyú hasdąnnąhíí nił ch'łgó'aahíí t'ah ánłts'łsédá' błgosłńłsłjłd ąldó' błnálnłłh.

16 Bik'ehgo'ihinań biyati' bek'e'eshchiiniń dawa nnee Bik'ehgo'ihinań binkááyú k'eda'ashchij, áı ilch'ígót'aahıı bee ilıı, konchq'ıı koł ch'r'nah alne'ıı bee, ilch'ı'kole'ıı, la'ıı dábik'ehyú ágot'eehıı koł ch'ígót'aahıı bee ilıı: 17 Áı bee nnee Bik'ehgo'ihinań bıyééhıı ilch'ı'ilne', la'ıı nkt'éégo ánadaat'ıılıı dawa yıtıs nel'aq doleel.

4

1 Áık'ehgo Bik'ehgo'ihinań la'ıı Jesus Christ nohweBik'ehń, hit'ııgo nadzáágo nant'aa doleelıı, daahinaahıı hik'e nanezna'ıı yádołtihi, án binadzahgee gánıldishnıı; 2 Bik'ehgo'ihinań biyati' bee yánłti'; doo ngonáhgo da, da'adzaayú bıł ch'ıda'itı'yú la'ıı doo bıł ch'ıda'itı' dayú; nchq'go ágot'eehıı ch'r'nah ánłsı, bıł daadntéhgo bidag yánłti', nyee ndi dayúweh bágo'áágo bıł ch'ıgon'áah. 3 Nnee da'anıı ilch'ígót'aahıı dázho doo hádaat'ıı dago bengodogaal; áıdá' yati' da'ılínéhıı dabıı bı'at'e' nchq'ıı bik'ehgo yıká na'ódaayılts'ı'go, áı bıł ch'ıdaago'aahıı yıká daadéz'ıı doleel; 4 Da'anıı ilch'ígót'aahıı yıts'á'zhı'go ndaalyıs doleel, yati' daazhógo ágolnéhi zhá hádaat'ıı doleel. 5 Áıdá' nihıı dawahá bich'ı' ıdaagondzáá, nyéégo nich'ı' nagowaa lék'e ndi bich'ı' dahńłdqh, yati' baa gozhóni baa yánłti'go na'ızııd, na'idziid nainé' n'ıı lanléh. 6 Shıı ilk'idá' da'itsaahıı k'ad baa shı'dilteeh, k'ad dah disháhıı kodı' begoz'aq. 7 Shı'odla'hıı bigħa nkt'éégo nagonełkád, ilhach'idikáhgee hishwołhıı k'ehgo nasdziid shaa hi'ne'hi dawa łashłaa, da'anıı odla'ıı ilch'ıgonı'áq: 8 K'adıı dábik'ehyú ách'ıt'ééhıı bigħa ch'ah hobııhıı

shá k'ihzhì' nnit'á, áí nohweBik'ehń dábik'ehyú át'éégo kaa yánáltihíí shaa yí'aah, nadáhíí bijjì: doo dashízhá shaa hit'aah da, nohweBik'ehń ch'í'nah ádilne'íí bił daanzhòogo yiká daadéz'iiníí dawa yaa daayiniíł áldó'. ⁹ Dáhadnlñihgo shaa nñáh: ¹⁰ Démas holzéhi yó'oshilt'e', díí ni'gosdzán biká' ágot'eehíí bił nzhòogo Thessaloníca golzeeyú óyáá; Créscens holzéhi Galátaiyú óyáá, Titus holzéhi Dalmátaiyú óyáá. ¹¹ Luke zhá kú sidaa. Dahagee nñáhgee Mark bił n'ásh: án shinasdziidíí bee dázhò shich'oníhi at'éé. ¹² Tíkikas holzéhi Éphesusyú oł'a'. ¹³ Áidí' dinyaago shi'úicho Tróas golzeeyú Cárpus bigowaḡee niiltsooz n'íí shá nłtsóós, naltsoos áldó', ikágé biká' k'eda'ashchijgo ádaaszaa n'íí, áí dázhò hásh't'íí. ¹⁴ Alexándér holzéhi, béshłitsogi nayiziidí, dázhò nchò'go áshíílaa: nohweBik'ehń án ánát'ijłhíí bich'ì' na'iniił ndi at'éé: ¹⁵ Ni áldó' án baa gonyáá; nohwiyati' yich'ì' nagonłkaad ni'. ¹⁶ Dantsé shaa yá'iti'dá' doo hadín sha'ashhah sizij da ni', nñee dawa yó'odaasidez'ąą ndi, Díí nchò'ihíí doo biká'zhì' daaleeh da, dishniigo Bik'ehgo'ihí'nań bá náhoshkąąh. ¹⁷ Da'ágát'éé ndi nohweBik'ehń sha'ashhah sizij ni', shinawod shá ágółsigo; yati' dawa yídaagodolsijł, ł'íí doo Jews daanlij dahíí dawa daididots'ijł doleełhíí bigħą: ák'ehgo ndóicho bizé'dí' háshí'doltj'í ni'. ¹⁸ NohweBik'ehń nchò'go ádaat'ijłhíí dawa bits'á'dí' hashłteeh ndi at'éé, áidí' yaaká'yú yebik'ehíí bengonyáázhi' shinádéz'ij doleeł: án dázhò ba'ihégoł le' doo ngonel'ąą dayú dahazhi'. Doleełgo at'éé. ¹⁹ Prísca hik'e Áquila daaholzéhi, Gozhò, shá biłnñii, Onesíphorus bichągháshé biłgo

ałdó'. ²⁰ Erástus holzéhi t'ah Corinthgee sidaa: Tróphimus holzeehíí Milétum golzeegee nñiihgo sitíjídá' dahdiyáá ni'. ²¹ Dáhadnłńíhgo doo hwahá hai nágodleeh dadá' shaa nñáh. Eubúlus, Púdens, Línus, ła'íí Claudia daaholzéhi, Gozhóó, daanłńii, odłá' bee nohwik'ííyú dawa ałdó'. ²² Jesus Christ nohweBik'ehń niyi'siziiníí yłńłj le'. Biłgoch'oba'íí bee nohwich'į' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

**The New Testament of our Lord and Saviour
Jesus Christ
New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache,
Western)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 2 Aug 2022

22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049